

CATALÀ

REF EREN CIES

Febrer/June 2020

Espai de pensament sobre
el paper de la memòria
en el món contemporani

Ajuntament de
Barcelona

EL BORN
CCM

Conferència

LYDIE SALVAYRE: LITERATURA, AUTOFICCIÓ I MEMÒRIA

Dimecres 5 de febrer

Conferència i diàleg amb
Marta Marín-Dòmine

Dijous 6 de febrer

Espai de treball amb **Lydie Salvayre**

El gènere anomenat "autoficció" permet a Lydie Salvayre d'abordar la complexa relació entre la memòria i la història mitjançant un exercici literari on hi fa confluïr els relats personals amb la recreació d'esdeveniments que han estat significatius per a la seva família. A la novel·la *No plorar*, guanyadora del Premi Goncourt l'any 2014, es combinen les observacions de l'escriptor francès Georges Bernanos sobre la repressió feixista i la veu optimista de la Montse, *alter ego* de la mare de l'autora, qui explica de primera mà la vivència de la Guerra Civil condicionada per l'exili a França. A través d'aquests punts de vista, es van desencadenant preguntes que fan manifestes les marques del passat en el present i la importància de les veus que n'han quedat al marge. Una d'aquestes marques es mostra en la veu narrativa que travessa el text i que dóna compte material de la divisió que l'exili incardina en la llengua de qui el viu. La memòria es narra en una llengua singular, "mixta, carregada de confusions i d'incorreccions" com és, en aquest cas, el *franyol*, en què s'expressava la comunitat republicana que va crear els Pirineus.

Lydie Salvayre

Nascuda a França, és filla de republicans espanyols exiliats al sud de França a la fi de la Guerra Civil. Després de llicenciar-se en Lletres Modernes, es va inscriure a la Facultat de Medicina el 1969 i es va especialitzar en Psiquiatria. El 1997, va rebre el Premi Novembre per la novel·la *En companyia dels espectres* i el 2010 el François Billetdoux per *BW. L'atorgament*, el 2014, del Premi Goncourt per *No plorar*, traduïda a més de vint llengües, i publicada en castellà i en català per Anagrama, ha representat la seva consagració.

Marta Marín- Dòmine

Esriptora catalana i canadenc, realitzadora de documentals i instal·lacions artístiques, traductora i professora de Literatura i Cultura Peninsular Espanyola, així com d'Estudis de la Memòria a la Wilfrid Laurier University, Ontàrio, Canadà. És també directora del Center for Memory and Testimony Studies de la mateixa universitat. És autora de *Fugir era el més bell que teníem*, publicada per Club Editor, que va rebre la Menció Especial del Premi Llibreter 2019.

Conferència

SEBASTIAAN FABER: HISTORIOGRAFIA, REPÚBLICA I MEMÒRIA TRANSNA- CIONAL

Dimecres 11 de març

Conferència i diàleg amb **Mary Nash**

Dijous 12 de març

Espai de treball amb **Sebastian Faber**

La memòria històrica de la Guerra Civil transcendeix les fronteres de l'estat espanyol. No només la població espanyola va viure el conflicte amb intensitat, sinó també les gairebé 35.000 persones estrangeres que hi van participar, i milions més que van seguir la guerra amb un gran compromís emocional i polític. Atesa, a més, la notable dispersió de l'exili republicà, són moltes les comunitats de memòria, arreu del món, per a les quals el relat de la guerra espanyola ocupa un lloc central. Això sí, es tracta de relats molt diferents entre si, i que alhora han donat lloc a pràctiques historiogràfiques també diverses. Però aquestes diferències poden servir per comprendre millor la complexa relació entre memòria i història i per enriquir els relats sobre la guerra que són dominants a l'estat espanyol avui.

Sebastiaan Faber

És catedràtic d'Estudis Hispànics a l'Oberlin College, llicenciat per la Universitat d'Amsterdam i doctor per la Universitat de Califòrnia, Davis. És autor de *Exile and Cultural Hegemony: Spanish Intellectuals in Mexico, 1939-1975* (2002), *Anglo-American Hispanists and the Spanish Civil War: Hispanophilia, Commitment, and Discipline* (2008) i *Memory Battles of the Spanish Civil War: History, Fiction, Photography* (2018), i coeditor de *Contra el olvido. El exilio español en Estados Unidos* (2009) i *Transatlantic Studies: Latin America, Iberia, and Africa* (2019). Col·labora habitualment amb mitjans com *Foreign Affairs*, *The Nation*, *Revista Contexto* o *La Marea*.

Mary Nash

És professora emèrita d'Història Contemporània a la Universitat de Barcelona, codirectora de la Revista de dones *Arenal* i presidenta fundadora de l'Associació Espanyola d'Història de les Dones. Honoris Causa per la Universitat de Granada el 2010 i el 2018 per la Universitat Rovira i Virgili. Autora de la recerca sobre les dones de la Guerra Civil espanyola: *Rojas. Las mujeres republicanas en la guerra civil española*, les seves publicacions també han tractat el gènere de ciutadania, treball, feminismes i polítiques d'identitat durant el final del franquisme i la transició democràtica. Actualment investiga temes relacionats amb el turisme de masses com a lloc de contacte intercultural, identitats de gènere, alteritat cultural i transformació durant el franquisme tardà.

Conferència

JEAN-CLAUDE MILNER: POLÍTICA, NOM I JUDAISME

Dimecres 29 d'abril

Conferència i diàleg amb
Josep Ramoneda

Dijous 30 d'abril

Espai de treball amb
Jean-Claude Milner

En el seu *Tractat teològic-polític*, Spinoza considera de forma explícita la situació dels jueus a Espanya i en conclou que res d'ells no hi subsisteix. Ni tan sols el record. Si a Espanya no subsisteix res del jueus és perquè el nom "jueu" ha desaparegut o bé ha canviat de significat. D'aquesta forma es constitueix i es fa manifesta una política dels noms. Aquesta política permet de trobar la solució al problema, fins i tot la solució definitiva. La condició per tal que una política dels noms sigui efectiva és que el nom que fa problema sigui oblidat. Ara bé, és aquesta l'única forma possible d'una tal política? L'estudi d'alguns exemples diversos permetrà que n'apareguin altres formes possibles. Amb aquest objectiu, els noms jueu, revolució i democràcia seran sotmesos a examen.

Jean- Claude Milner

És catedràtic emèrit de Lingüística a la Universitat Paris VII. Deixeble de Louis Althusser, Jacques Lacan i Roland Barthes, es va formar a l'École Normale Supérieure de París i al Massachusetts Institute of Technology. Va fundar amb Jacques-Alain Miller *Cahiers pour l'Analyse*. A finals dels 60 va estar afiliat al moviment maoista de l'Esquerra Proletària. Va publicar *Introduction à une science du langage* (1989), on ja tracta les conseqüències de la psicoanàlisi lacaniana per a un estudi del llenguatge. Va ser docent a l'Institut d'études levinassiens de París, on va tractar temes com l'antisemitisme en la cultura i història europees i el negacionisme.

Josep Ramoneda

És periodista, filòsof, escriptor i home clau en el desenvolupament de la vida cultural a Barcelona i Catalunya d'ençà que va assumir la direcció del CCCB l'any 1989. Presideix l'Institut de la Recherche et de l'Innovation (IRI) de París des de 2009 i el consell d'administració del Grup 62 des de 2014. És director de la revista de pensament *La Maleta de Portbou* i l'Escola Europea d'Humanitats. Va estar vinculat a l'Escola de Filosofia de Barcelona i després al Col·legi de Filosofia i a la figura de Xavier Rubert de Ventós. És autor de nombrosos escrits polítics, entre els quals destaquen *Apologia del present. Assaigs de fi de segle* (1989), *Después de la pasión política* (1999), *Contra la indiferencia. Apología de la Ilustración* (2010) i *La izquierda necesaria* (2012).

Conferència

DIANA TAYLOR: PERFORMANCE, GENOCIDI I TESTIMONI

Dimecres 6 de maig

Conferència i diàleg amb
Carme Portaceli

Dijous 7 de maig

Espai de treball amb **Diana Taylor**

A *Terra* (2013), l'artista de performance guatemalteca Regina José Galindo posa en obra el relat de qui va sobreviure el genocidi que va tenir lloc a Guatemala durant el judici contra el dictador Efraín Ríos Montt. En els arxius, els testimonis expliquen que les forces armades van obligar la gent a cavar una fosa comú i a col·locar-s'hi al davant per facilitar la seva execució i internament. A l'actuació, en què es veu Galindo quieta, dempeus, mentre una excavadora cava una fosa al seu voltant cada vegada més i més profunda, no se cita ni s'al·ludeix a cap testimoni ni als actes criminals que hi donen lloc. Taylor es pregunta: què és el que fa o transmet la performance? Exposa? Denuncia? Testimonia? Contribueix a la memòria d'arxiu? L'actuació, en si mateixa, és una forma de testimoni?

Diana Taylor

És catedràtica del Departament d'Estudis de Performance i del Departament d'Espanyol i Portuguès de la Universitat de Nova York. Entre els seus llibres es compten els guardonats *Theatre of Crisis: Drama and Politics in Latin America* (1991) i *The Archive and the Repertoire: Performing Cultural Memory in the Americas* (2003), traduït al castellà (2015), així com *Disappearing Acts: Spectacles of Gender and Nationalism in Argentina's Dirty War* (1997), i *Acciones de memoria: Performance, historia, y trauma* (2012). Ha editat *Stages of Conflict: A Reader in Latin American Theatre and Performance* (2008), i ha coeditat *Holy Terrors: Latin American Women Perform* (2004). És la Directora i Fundadora de l'Institut Hemisfèric de Performance i Política.

Carme Portaceli

És llicenciada en Història de l'Art per la Universitat de Barcelona. Compta amb una extensa trajectòria com a directora a les sales més rellevants de l'escena teatral a Catalunya i a Espanya, d'obres tant clàssiques com contemporànies amb especial èmfasi en les creacions sobre i/o de dones, entre les quals destaquen: *Mrs. Dalloway* de Virginia Woolf (Teatro Español), *L'Enigma di Lea* (Teatre del Liceu), *Frankenstein* de Mary Shelley (TNC), *Trojanas* d'Eurípides/Alberto Conejero (Fest. Mérida) i *Jane Eyre* de Charlotte Brontë/Anna Maria Ricart (Teatre Lliure). Va ser professora de direcció i d'interpretació a l'Institut del Teatre (2001-2016), directora artística de la Factoria Escènica Internacional (2005-2016) i actualment és directora artística del Teatro Español de Madrid.

Conferència

ANGELINA HARARI: COMING OUT, AUTORITARISME I DEMOCRÀCIA

Dimecres 3 de juny

Conferència i diàleg amb
Enric Berenguer

Dijous 4 de juny

Espai de treball amb **Angelina Harari**

Assistim en els darrers anys a una nova onada d'autoritarisme polític arreu del món. En aquest context, Brasil mereix una atenció especial, atès que ha experimentat l'ascens exponencial d'una modalitat particular d'aquesta política reaccionària. Hi destaca el pes que ha assolit un model de líder masculí que, recolzat en un discurs de fortes arrels religioses i, en particular, evangèliques, es proposa reescriure la història del país. Per fer-ho, banalitzava episodis que hi han estat crucials, com ara la dictadura i l'esclavitud. Es tracta d'una política, per tant, que s'esdevé com a operació d'esborrament de la memòria i, tanmateix, aquesta memòria és absolutament necessària per entendre les peculiaritats del Brasil així com els seus reptes polítics específics i per assumir-los de forma veritablement democràtica.

Angelina Harari

És psicoanalista, presidenta de l'Associació Mundial de Psicoanàlisi (AMP) i docent del Centro Lacaniano de Investigación de la Ansiedad (Clin-a/ SP-Brazil). És autora de nombroses publicacions amb les quals ha impulsat l'estudi de la figura de l'Altre en l'ensenyament de Lacan, entre les quals destaquen: *Clínica Lacaniana da Psicose: de Clérambault a inconsistência do Outro* (2016) i *Fundamentos da Prática Lacaniana: risco e corpo* (2018).

Enric Berenguer

És psicoanalista (AMP) i actualment docent de l'Institut del Camp Freudià. Va ser docent del Programa d'Estudis Independents del MACBA (2006-2008). És autor, entre altres, de *¿Cómo se construye un caso?* (2017), i és coautor, amb Pierre Dardot i Christian Laval de *El ser neoliberal*, (2018). Va comissariar, amb Francesc Puntí, el cicle "Arte, locura y cura" (MACBA, 2001). Ha publicat articles a *El País*, *La Vanguardia*, *Freudiana*, *Lacan Quotidien*, *Attualità Lacaniana* i al blog Zadig (Zero Abjection Democratic International Group).

Conferències

Dimecres de 19 a 20:30h

Sala Moragues
d'El Born CCM

Espai de treball*

Dijous de 10 a 12h

Auditori d'El Born CCM

Gratuït amb aforament limitat. Recomanem fer reserva prèvia al web elbornculturaimemoria.cat tant per les conferències com per l'espai de treball.

***L'espai de treball** ofereix la possibilitat de compartir amb la persona a càrrec de la conferència el saber, les experiències i les inquietuds que la construcció de la memòria desperta en qui hi participa.

Cicle comissariat per:

Enric Berenguer | Ivan Flores | Paula Kuffer | Begonya Saez Tajafuerce

Equipament accessible per a persones amb mobilitat reduïda. Recursos i serveis de suport per a l'accés a la informació i als continguts d'El Born CCM per a persones amb discapacitat auditiva i visual.

El Born CCM és membre d'Apropa Cultura

El Born Centre de Cultura i Memòria

Plaça Comercial, 12
08003 Barcelona
T 932 566 851

barcelona.cat/elbornculturaaimemoria

facebook.com/EIBornCCM

twitter.com/EIBornCCM

instagram.com/EIBornCCM

#Referències